

Osuusmeijerin mylly Tyrvävä

Vuonna 1905 perustetun Tyrvävän Osuusmeijerin laajentuessa voimakkaasti 1900-luvun alkupuolella, meijerin alueelle rakennettiin Hankkijan suunnitelmien mukaan uusi myllyrakennus vuonna 1919. Jykevään tiilirakennukseen sijoittui voima-asema, mylly kuivaamoineen sekä meijerin konttorirakennukset. Tekniikaltaan uusi myllyrakennus oli aikansa huippua ja 100 hevosvoiman höyrygeneraattori varmistti koko meijerialueen sähkönsaannin. Osuusmeijeristä tuli kunnan talouden ja elämän keskipiste. Maitotilipäivinä paikalla kävi melkoinen vilske, kun isännät kävivät meijerin konttorissa hakemassa kuukauden ansiot sekä vaihtamassa kuulumiset kahvila Pömilässä.

Kuva: Tyrvävän kunnan arkisto.

Tyrvävän Osuusmeijerin myllyn muuttaminen vuonna 1994 Tyrvävän kunnan kirjastoksi toimi lähtölaukauksena upean kulttuurihistoriallisen teollisuusalueen säilyttämiseen. Kuntaan oli suunnitteilla uusi kirjasto, jolle etsittiin sopivaa tonttia ympäri kirkonkylää.

Silloinen kirjasto sijaitsi hankalissa tiloissa palokunnan vintillä ja uusia, toimivia tiloja tarvittiin kipeästi. Kunnan hankittua Ympäristöministeriön avustuksella loputkin meijerialueesta haltuunsa lamavuonna 1991, ryhdyttiin kirjastoa suunnittelemaan alueen komeimpaan rakennukseen, vuonna 1919 valmistuneeseen myllyyn. Kirjaston suunnitelmat toteutettiin arkkitehtien Maija Niemelän ja Pentti Myllymäen toimesta. Suunnitelmia työstettiin hyvässä yhteisymmärryksessä tilaajan, museoviranomaisten sekä hankkeen rahoittajien kanssa.

Myllykirjaston ja meijerialueen kehittämisessä mukana aktiivisesti ollut kunnanhallituksen puheenjohtaja Tauno Uitto katsoo kaikkien kunnanvaltuutettujen sitoutumisen vanhan myllyrakennuksen muuttamisesta kirjastoksi olleen erityisen tärkeää hankkeen onnistumiselle. Kun kunta voitti kilpailutuksessa kirjaston rakennusurakan itselleen, tuli sen onnistumisesta vielä suuremmissa määrin koko kunnan yhteinen asia. Tärkeä edellytys onnistumiselle oli arkkitehti Maija Niemelän mukaan myös kouluhallituksen asiantuntijoiden myötämielinen suhtautuminen vanhan teollisuusrakennuksen muuttamisesta kirjastoksi. Moneen tasoon sijoittuva kirjasto ei vastannut silloisia

suunnitteluihanteita, mutta alustavat pohjakuvat saivat myös viranomaiset vakuuttumaan ajatuksesta ja tilan toimivuudesta kirjastona.

Suunnittelussa otettiin lähtökohdaksi vanhan rakennuksen hengen ja rakenteiden säilyttäminen, sekä toimivien työskentely- ja asiakastilojen vaatimukset. Rakennuksen ulkopuoliset korjaukset on toteutettu alkuperäisiä materiaaleja ja työtapoja noudattaen ja pyrkimällä mahdollisimman vähäisiin muutoksiin. "Luonnollisesti muutostöissä huomiointiin työntekijöiden tarpeet ja julkis-

ta rakennusta koskevat määräykset. Näissä, ja tavoitteessa rakennuksen hengen säilyttämisestä meidän arkkitehtimme onnistuivat mainiosti", toteaa Tauno Uitto. Halu säilyttää vanhaa ja sovittaa uusi käyttö mahdollisimman hellävaraisesti rakennuksiin huomattiin myös hanketta valvoneiden ja ohjanneiden viranomaisten puolelta. "Monta kertaa tuli mieleen, että kyllä he olivat tässä mukana niin myötäotteella kuin vain saattoi olla", hän jatkaa. Muutostöitä tekivät kunnan omat

miehet, ja työmaan edetessä heistä huokuva ammattilypeys ja hieno työnjälki ihastutti kohteessa vilkkaasti vierailleita kuntalaisia, valtuutettuja, kunnan vieraita ja arkkitehtejä. "Ulkopuolinen arvostus opettaa arvostamaan omaansa", pohtii hallintojohtaja Eeva Vanhanen. Muutostöiden suunnittelija sanoi sisäkattojen rakennusvaiheessa listoituksista kyselleelle kirvesmiehelle, ettei hyvä työ tarvitse listoja. "Niin ne vain tekivät kaiken ilman listoja", nauraa Maija. Kirjaston yksinkertainen, mutta toimiva lämmitys ja ilmanvaihto toteutettiin silloin jo eläkkeelle jääneen LVI-suunnittelijan Väinö Mäkelän toimesta. "Kyllä tämä lämmitysjärjestelmä on herättänyt hämmästyksiä. Sen ansiosta saimme vältettyä kiusalliset patterit lähes joka tilassa", toteaa Maija.

Myllykirjaston valmistuttua avajaisjuhliin kutsuttiin jokainen kuntalainen ja niiden kunniaksi he järjestivät pitkän kulkueen, jossa esiintyi ihmisiä ja tapahtumia koko meijerialueen historiasta. Savutkin tuprahtivat myllyn piipusta ilmoille juhlien kunniaksi. "Silloin tuntui että jokainen Tyrnäväläinen oli varmaan kaksikymmentä senttiä pidempi", muistelee Eeva juhlatunnelmista. Avajaisissa Maija muistaa liikuttuneensa, kuinka tarinat siirtyvät sukupolvelta toiselle tällaisessa

ympäristössä kuultuaan äidin kertovan pienelle lapselleen mitä tilassa oli aikanaan tehty.

Tyrnävän Osuusmeijerin teollisuusalueen rakennukset on otettu kahdenkymmenen vuoden aikana pikkujätkä käyttöön. "Aina kun uudelle tilalle on tullut tarvetta, me olemme pohtineet löytyykö toiminnolle sopiva rakennus tältä alueelta", kertoo Eeva. Keksimällä keksimään uusia käyttötarkoituksia ei ole tarvinnut ryhtyä – alueen rakennuksiin on kunnostettu mm. päiväkotia, asuntoja, kahvila, kirjasto ja vuokrattavia toimitiloja. Tyrnäväläiset voivat olla ylpeitä kuntaan elantona tuoneen alueen säilymisestä ja se on huomattu kyllä kauempanakin. Vierailijoita käy edelleenkin tutustumassa alueeseen tiuhaan tahtiin.

Osuusmeijerin mylly-, konehuone- ja konttorirakennuksesta kirjastoksi

Rakennusvuosi: 1919

Suunnittelija: Keskusosuusliike Hankkija

Rakennuttaja: Tyrnävän Osuusmeijeri

Muutosvuosi: 1994

Pääsuunnittelijat:
arkkitehdit Maija Niemelä
ja Pentti Myllymäki

Rakennustyöt: Tyrnävän kunta

Osoite: Meijeritie 3, Tyrnävä

Lähteet: Tauno Uiton, Eeva Vanhasen, Matti Mannosen, Maija Niemelän ja Pentti Myllymäen haastattelu, Tyrnävän Meijerikatu 1906-2010, 2012, Tyrnävän myllykirjasto, 2004.

Kuvaus, teksti ja taitto: Harri Ryyänen

European rakennusperintöpäivät
Dagarna för Europas byggnadsarv
European Heritage Days

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus